

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: T. so sídlom X. E. A. X. N., C., zast. JUDr. P. K. advokátom, M. B. 1 proti žalovanému v 1. rade: **Ing. J. Š. X. X. H.X.** žalovanému v 2. rade: **Ing. I. U. r. č. X. X. J. X.** obaja zastúpení advokátom JUDr. P. D. G. ulica X. B., **o zaplatenie 66.387,84 €**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 02. 04. 2009 č. k. 3 Zm/110/03-266, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 02. 04. 2009 č. k. 3 Zm/110/03-266 zrušuje a vec vracia mu na ďalšie konanie.

Žalovaným náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd V Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom zrušil vydaný zmenkový platobný rozkaz č. k. 3Zm/110/2003-Va-77 zo dňa 26. 07. 2004 a návrh zamietol. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 6 487,14 € na účet jeho právneho zástupcu.

Podľa odôvodnenia rozhodnutia žalobca návrhom podaným dňa 17. 10. 2003 žiadal vydať zmenkový platobný rozkaz, v ktorom súd uloží žalovaným spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 2 000 000 Sk / 66 387,84 € so 6% úrokom od 14. 12. 2000 až do zaplatenia, ďalej 6 666 Sk / 221,27 € ako odmenu vo výške 1/3% zmenkovej sumy a trovy konania. Nárok opiera o zmenku, ktorú ako avalisti podpísali žalovaní a vystavila ju spoločnosť P. s. r. o. ako vlastnú bianko zmenku na zabezpečenie úveru od D. a. s. a., ktorú získal na základe zmluvy o postúpení pohľadávky a následnej indosácie zmenky od spoločnosti S. s. r. o. B., ktorá ju získala taktiež zmluvou o postúpení pohľadávky a následnou indosáciou zmenky od správcu konkurznej podstaty úpadcu D. a.s., ktorý v súlade s vyplňovacím oprávnením vyplnil v bianko zmenke ako dátum splatnosti deň 13. 12. 2000 a dlžnú sumu 14 443 782,85 Sk (481 105,45 €). Zmenka bola listom zo dňa 20. 11. 2000 predložená k plateniu vystaviteľovi zmenky – spoločnosti P., ručiteľom zo zmenky – žalovaným 1/ a 2/ a taktiež spoločnosti P. pričom všetci zúčastnení boli vyzvaní, aby sa v deň splatnosti zmenky dostavili do pobočky D., kde mali byť predložené k plateniu. Zmenka však preplatená nebola. Žalobca taktiež uviedol, že spoločnosť P. ako vystaviteľ zmenky a zároveň dlžník zo Zmluvy o úvere je insolventná. Na spoločnosť P. ako ďalšieho ručiteľa vyhlásil Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 20. 08. 2003 konkurz, a to v konaní 36K 17/2003. Pretože vystaviteľ zmenky svoje záväzky zo zmluvy o úvere riadne a včas nesplnil a vystavenú zmenku v termíne splatnosti nezaplatil, uplatnil si žalobca svoje právo na súde voči žalovaným 1/ a 2/ ako ručiteľom zo zmenky a žiadal zaplatiť splatnú zmenkovú sumu vo výške 2 000 000 Sk / 66 387,84 € /.

Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 26. 07. 2004 vydal zmenkový platobný rozkaz, ktorým uložil žalovaným, aby spoločne a nerozdielne zaplatili žalobcovi zmenkovú sumu 2 000 000 Sk so 6% úrokom od 14. 12. 2000 do zaplatenia, odmenu 6 666 Sk a aby nahradili trovy konania v sume 133 902 Sk.

Proti tomuto ZPR žalovaní podali včas v súlade s § 175 ods. 3 O. s. p. námietky.

V priebehu konania po vznesení námietok voči vydanému zmenkovému platobnému rozkazu žalobca podaním zo dňa 10. 10. 2006 oznámil súdu, že Zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 10. 10. 2006 previedol žalovanú pohľadávku na postupníka Ing. J. R. a požiadal súd o pripustenie vstupu nového účastníka do konania na miesto žalobcu v zmysle ust. § 92 ods. 3 O. s. p. Ďalším podaním zo dňa 19. 10. 2006 žalobca požiadal, aby na jeho miesto vstúpil ako účastník konania Ing. J. R. bytom Nám. G. X. B., a to v súlade s § 92 ods. 2 O. s. p. Následne Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 12. 02. 2007 pripustil, aby z konania vystúpil doterajší žalobca T. X. N.C. a na jeho miesto aby vstúpil žalobca Ing. J. R. bytom Nám. G. X. B., a to v súlade s § 92 ods. 2 O. s. p. Na základe odvolania žalovaných odvolací súd toto uznesenie zrušil uznesením sp. zn. 2 Obo 68/2007 a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom mu uložil skúmať existenciu indosácie zmenky na Ing. J. R..

Keďže súd I. stupňa opätovne pripustil vstup Ing. J. R. do konania namiesto pôvodného žalobcu uznesením zo dňa 09. 07. 2007 na základe mylného svojho úsudku, že tento indosoval zmenku, odvolací súd rozhodol znovu vo veci na základe odvolania žalovaných, a znovu zistil, že k platnej indosácii nedošlo a preto už druhýkrát, prakticky z rovnakého dôvodu, rozhodnutie súdu I. stupňa zrušil a vec mu vrátil s príslušným usmernením na ďalšie konanie.

Súd I. stupňa v domnienke, že Ing. J. R. dňa 23. 11. 2007 platne indosoval zmenku, vyhovel jeho návrhu zo dňa 29. 01. 2008 a uznesením zo dňa 07. 03. 2008 pripustil, aby na miesto doterajšieho žalobcu vstúpil do konania Ing. J. R. a odvolací súd na základe odvolania žalovaných, uznesením 2 Obo 73/08 zo dňa 21. 08. 2008 zmenil napadnuté uznesenie prvostupňového súdu tak, že návrhy žalobcu a Ing. J. R. na zmenu účastníka konania na strane žalobcu zamietol. Z právneho názoru odvolacieho súdu vyplýva, že nedošlo k zmene v osobe zmenkového veriteľa, teda ostáva ním žalobca.

V tomto ďalšom konaní súd I. stupňa rozhodol napadnutým rozsudkom. Podľa odôvodnenia súd mal za preukázané, že spornú zmenku žalobca na Krajskom súde v Banskej Bystrici fyzicky odovzdal Ing. J. R. ktorý ju následkom

toho má v rukách. Keďže však nie je oprávneným majiteľom zo zmenky, lebo nemá preukázané svoje právo nepretržitým radom indosamentov, zmenkovým veriteľom je pôvodný žalobca, t. j. T. avšak vzhľadom na skutočnosť, že predmetná pohľadávka žalobcu bola okrem urobeného indosamentu postúpená zmluvou o postúpení pohľadávok na Ing. J. R., súd ustálil, že následkom postúpenia pohľadávky stratil žalobca T. X. N., C. aktívnu legitimáciu vystupovať v konaní, a preto vydaný zmenkový platobný rozkaz zrušil a návrh žalobcu zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku sa odvolal žalobca a navrhol ho zmeniť tak, že odvolací súd ponechá ZPR v platnosti.

Stručne svoje odvolanie odôvodnil tým, že súd I. stupňa mal rozhodovať o námietkach, ktoré žalovaní podali proti ZPR a v týchto námietkach žalovaní nedostatok aktívnej legitimácie žalobcu nenamietali. Nikde sa neuvádza, že by jednou z podstatných skutkových okolností bola aj strata aktívnej legitimácie v dôsledku občianskoprávneho postúpenia pohľadávky podľa § 524 Obč. zák.

V dodatočnom odôvodnení poukázal na základnú zásadu zmenkového záväzku, že zmenka predstavuje nesporný záväzok. I právna kvalifikácia kauzálneho vzťahu nemá vplyv na plnenie zo zmenky. Zmenka je totiž samostatným abstraktným záväzkom a právna úprava ju abstrahuje od dôvodov, ktoré viedli k jej vystaveniu.

Zo zákona je zrejmé, že obranou toho kto je žalovaný zo zmenky, sú námietky tak ako ich má na mysli ust. § 17 zmenkového zákona. Námietky tak, ako ich uvádza uvedený paragraf, sú totiž námietky, ktorých pôvod je vo všeobecne právnych vzťahoch, ktoré tú ktorú zmenku sprevádzajú. Preto tiež námietky aj pre prípad, že by boli úspešné, smerujú len k obrane proti povinnosti zaplatiť zmenku. Nemôžu však účinne spochybniť ani platnosť zmenky. Tieto námietky, ktoré majú pôvod v iných než zmenových vzťahoch, majú pôvod v príčine, t. j. v kauze zmenky. Z toho dôvodu poukazujem aj na rozhodnutie

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. 08. 2008, ktoré uvádza, že k zmene osoby zmenkového veriteľa nedošlo a zostáva ním žalobca, t. j. navrhovateľ v našom prípade. Aj keby sme pripustili skutočnosť, ktorú uvádza ako toto rozhodnutie Najvyšší súd Slovenskej republiky a následne potom rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica, nesúhlasia s tým, že následkom postúpenia pohľadávky, t. j. občiansko-právnym úkonom podľa ust. § 524 i nasl. Obč. zák., stratil navrhovateľ aktívnu legitimáciu vystupovať v konaní, tento názor podľa odvolateľa nie je správny.

Celé konanie, ktoré sa vedie medzi účastníkmi, je konanie podľa zmenkového zákona, t. j. aj s pravidlami a povinnosťami vyplývajúcimi z tohto zákona. Je zrejmé, že návrh tak ako bol podaný, o ktorom sa teraz rozhodlo, bol podaný dňa 17. 10. 2003. V ďalšej časti napadnutého rozsudku, t. j. v časti, v ktorej rozsudok rozoberá skutkový stav, ktorý tu bol do dňa vydania tohto rozsudku, odvolateľ súhlasí v celom rozsahu. Proti ustáleniu skutkových a právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení tohto rozsudku, okrem ustálenia právneho záveru týkajúceho sa straty aktívnej legitimácie v dôsledku postúpenia pohľadávky, navrhovateľ nemá námietky.

Ak teda vychádzame z pravidiel zmenkového zákona je zrejmé, že rozhodovať sa má len o námietkach, ktoré sú podané: v lehote, ktorá je určená týmto zákonným spôsobom, ktorý je určený týmto zákonom, t. j., že v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu musia byť uvedené všetky námietky – dôvody, ktoré vedú účastníka takéhoto právneho úkonu k ich podaniu, na neskôr podané a rozšírené námietky sa neprihliada.

Je zrejmé, že proti vydanému platobnému rozkazu odporcovia podali námietky dňa 18. 10. 2004 a v nich nie je zo strany odporcov nikde a nikdy uvedené, že jednou z podstatných skutkových okolností je aj strata aktívnej legitimácie odvolateľa v dôsledku občianskoprávneho aktu – postúpenia pohľadávky v zmysle § 524 a nasl. Obč. zák. Na túto skutočnosť len okrajovo poukázal Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď zdôvodňoval svoje rozhodnutie, avšak nevyslovil túto skutočnosť ako záväzný právny názor.

To nič nemení na skutočnosti, že námietky podané v zmysle zákona neobsahujú toto skutkové a právne tvrdenie, a preto nemôžu byť prejednávané v tomto konaní.

Odporcovia sa na podané odvolanie nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), bez pojednávania prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal preskúmania rozhodnutia (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 O. s. p.) dospel k záveru, že odvolanie nie je právne dôvodné, prvostupňový súd rozhodol vecne správne, preto jeho rozhodnutie potvrdil (§ 219 O. s. p.).

V podstate odvolací súd sa odvoláva na správne dôvody napadnutého prvostupňového rozsudku a na ne odkazuje aj účastníkov. K ním však odvolací súd dodáva:

V tejto súdnej veci ale aj veciach s ňou súvisiacich účastníci, ďalej správcovia konkurznej podstaty (JUDr. J. K. osobitný správca Mgr. K. R.) ale aj notár, ktorý vo veci spísal notársku zápisnicu o postúpení pohľadávok (JUDr. I. M.), ktorou správcovia konkurznej podstaty postúpili pohľadávky, ako postupcovia postúpili pohľadávku na postupníka S., s. r. o. (č. l. 12 – 15 spisov) a v predmete tejto notárskej zápisnice je uvedené, že predmetná zmluva sa uzatvára v zmysle ustanovenia § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka a § 7 ods. 4 ZKV. Pretože ide o osoby s právnickým vzdelaním odvolací súd pripomína, že nie je jasný postup správcu konkurznej podstaty v samotnom konkurze. Nejasnosť spočíva v tom, že týmito zmluvami dochádza k právnemu postupu, ktorý zákon nepozná. Ustanovenie § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka stanoví, že: „Veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému“.

Ďalej ustanovenie § 7 ods. 4 ZKV (zákon č. 328/1991 Zb.) upravuje stav konkurzného veriteľa (jeho zmenu). Podľa tohto ustanovenia: „Ak došlo počas konkurzu k zmene veriteľa pohľadávky zo zákona alebo zo zmluvy, účastníkom konkurzu sa na miesto pôvodného veriteľa stáva nový veriteľ; pôvodný veriteľ a nový veriteľ túto skutočnosť oznámia súdu. Oznámenie musí byť doložené listinou preukazujúcou prechod pohľadávky,

v prípade prevodu pohľadávky zmluvou o postúpení pohľadávky. K zmene účastníka konania dochádza doručením oznámenia tejto skutočnosti súdu, najneskôr však do vydania rozvrhového uznesenia (§ 30 ods. 1). Ak oznámenie nie je doložené listinou preukazujúcou prechod pohľadávky a v prípade prevodu pohľadávky zmluvou o postúpení pohľadávky, súd rozhodne o nepripustení zmeny účastníkov konkurzu uznesením. Na zámenu účastníkov konkurzu sa nevzťahuje osobitný predpis 1b)“.

Odcitované ustanovenia jasne upravujú právo veriteľa (konkurzného veriteľa ako postupcu), pričom správca konkurznej podstaty nie je ani veriteľom ani konkurzným veriteľom ale je správcom konkurznej podstaty, ktorého práva a povinnosti sú vymedzené v Zákone o konkurze a vyrovnaní. Nijaké práva veriteľa (konkurzného veriteľa) nemá, preto ich nemôže ani aplikovať.

Správca podstaty pohľadávku ako nehmotný majetok, ak spĺňa tieto kritéria, a sú splnené podmienky v konkrétnom prípade môže speňažiť, ale len v rámci týchto určených podmienok.

K tomu treba dodať, že medzi postúpením pohľadávky (§ 524 a nasl. Občianskeho zákonníka) a speňažením pohľadávky správcom konkurznej podstaty (§ 27 ods. 3, ods. 12 zákona č. 328/1991 Zb.) je zásadný kvalitatívny rozdiel. Pri postúpení pohľadávky sa postupuje právo a pri speňažení sa prevádza nehmotný majetok, hoci aj za nižšiu cenu ako je výška pohľadávky.

Práva zo zmenky sa prevádzajú indosamentom (§ 14 zákona č. 191/1959 Zb.) a aj k tomu sa treba bližšie vyjadriť. Posudzovanie právnych povinností, ku ktorým sa výstavca zmenky zaviazal, sa posudzuje podľa ustanovení zákona o zmenkách a šekoch, v ktorom je veľmi striktná úprava z tohto vzťahu. Táto striktnosť je skúmaná z pohľadu vystavenia zmenky, jej náležitosti a súlad s právnou úpravou. Vystavená zmenka je cenným papierom, tzv. absolútnym obchodom (§ 261 ods. 3 písm. c/ Obchodného zákonníka), obchodom abstraktným a pri jej realizácii platí koncentračná zásada. Aj pri dodržaní týchto zásad súd musí posudzovať všetky okolnosti ohľadne vystavenia zmenky a jej realizácie, pokiaľ má mať

podklady pre realizáciu § 10. Je nepochybné a medzi účastníkmi nesporné, že v súdnej veci malo ísť o vlastnú zmenku (sólo zmenku) podľa § 75 zákona zmenkového a šekového. Ustanovenia o cudzej (hlavnej) zmenke v podstate platia aj pre vlastnú zmenku (čl. I, § 77 zákona).

Zmenkový postih právna teória definuje ako špeciálny spôsob uplatnenia práv zodpovednosti nepriamych (postihových, regresných) dlžníkov osôb na zmenke podpísaných, ale nezaťažených primárnou povinnosťou platiť. Zmenka je písomným právnym úkonom majúca povahu cenného papiera s osobitnými vlastnosťami a právnou silou, ako vyplýva zo zákona (č. 191/1950 Zb.).

Jednou zo základných požiadaviek na zmenkové vzťahy je, aby poskytovali majiteľovi zmienek istotu splnenia práva vteleného do zmenky, ako cenného papiera. Tento účel je splnený prísnu formálnosťou zmenkových vzťahov. Z nej vyplýva aj abstraktnosť zmenkového záväzku, ktorý je formou nezávislosti zmenkového vzťahu na záväzkovom príčinnom vzťahu. Zmenky sú nezávislým inštitútom, ktorého existencia nie je viazaná na iný právny vzťah, ktorý mu prípadne aj predchádzal.

Neznamená to však, že súd nemá posudzovať či písomný právny úkon označovaný ako zmenka v danom prípade spĺňa rovnako prísne formálne a hmotnoprávne náležitosti, aby tento právny úkon mal povahu zmenky a ďalej, ak túto povahu má, či ide o platnú zmenku. Okrem náležitosti písomného právneho úkonu (formálnych a vecných), že došlo k jej vystaveniu za predpokladu upraveného nielen v zákone zmenkovom a šekovom, ale či prejav výstavcu zodpovedá ustanoveniam Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v platnom znení), prípadne iných zákonov a či došlo k prijatiu zmenky s dôsledkami nadobudnutia vlastníctva a to aj pri jej indusovaní.

Pri postupe v konaní v tejto veci už prvostupňovom konaní, ale aj v odvolacom konaní účastníci (ale nielen účastníci) dostatočne nerozlišujú, že tu ide o postup sčasti podľa všeobecnej normy a to postup v občianskom súdnom konaní pri aplikácii ohľadne hmotnoprávných nárokov posudzovaných podľa Občianskeho zákonníka pri zmluvnej úprave a právny vzťah vznikajúci zo zmenky, na ktorý sa vzťahuje osobitný zákon aj osobitná úprava

podľa zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, ale pokiaľ ide o úpravu v súvislosti s konkurzom osobitná úprava podľa zákona č. 328/1991 Zb.

Už bývalý Najvyšší súd ČSR vo svojom rozhodnutí zo dňa 08. apríla 1929, č. k. Rv III 1306/28, uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. 127 v I. právnej vete judiK. že: „Postup (cedovanie) žalobnej pohľadávky zo sporu nemá procesného významu; postupník v takomto prípade nie je oprávnený vstúpiť do sporu na miesto žalobníka“. Aj v riešenom prípade išlo o zmenkový spor v dôvodoch citovaného rozhodnutia je právny názor vtedajšieho najvyššieho súdu podrobne odôvodnený. Medzinárodné dohody o zmenkovom práve v Ženeve boli ukončené v roku 1930 a podľa nich potom v Európe prijaté zákony o zmenkovom práve. Tak sa stalo aj u nás, keď bol prijatý za I. Slovenskej republiky zákon č. 255/1941 Slovenského zákonníka, z ktorého vychádza (je takmer doslovne opísaný) teraz platný zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb. To odvolací súd pripomína preto, že citovaný judikát rieši podobne postup, ako zmenkový šekový zákon, pravda s inou terminológiou (indosant, aval).

Odvolací súd toto uvádza aj preto, že v tejto veci boli vynesené viaceré rozhodnutia a žalobca si dostatočne neuvedomil, že zákon č. 328/1991 Zb. v platnom znení (§ 66e ods. 2) stanoví, že: „Ustanovenia iných právnych predpisov, ktoré upravujú právne vzťahy upravené aj týmto zákonom, sa na konkurz a vyrovnanie nepoužijú, ak upravujú tieto právne vzťahy odlišne od tohto zákona“.

Obdobne Občiansky zákonník v § 1 ods. 2 stanoví, že: „Občiansky zákonník upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony“. Z toho vyplýva, že nemožno dopĺňovať indosovanie postúpením, či odlišne aplikovať postúpenie pohľadávky od ZKV. Ak týmito zásadami sa neriadia účastníci, prípadne osoby zúčastnené na konaní, súd sa nimi riadiť musí. A z týchto zásad možno vyvodit', prečo navrhovaný procesný postup súd nemohol prijať.

Žalovaní mali v spore úspech, preto im vzniklo právo na náhradu trov konania (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 2 O. s. p.). Pretože im žiadne trovy nevznikli odvolací súd im ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 27. augusta 2009

JUDr. Jozef Štefanko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: L. B.